

Nätmobbing

Hur digitala och andra medier kan användas ansvarsfullt utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter - Samhällskunskap, Årskurs 4-6

Syfte

Uppmärksamma eleverna på nätmobbing, hur vanligt det är och hur det påverkar den drabbade. Innehållet och upplägget fungerar att genomföra i både fritidshem och skola.

Läraren reflekterar

Enligt [Friends nätrapport 2017](#) visar att var tredje ung har blivit utsatt för nätkränkningar. Var femte ung tjej har blivit utsatt för sexuella trakasserier på nätet. Dessa siffror i sig motiverar att ämnet får sin plats.

Metod

Frågor om detta innehåll är känsliga och fingertoppskänsla är nödvändigt. Vissa uppgifter, aktiviteter och frågor kanske ska undvikas och andra genomföras enskilt, till exempel i loggböcker som bara eleven och läraren har tillgång till.

Frågor att fundera på:

- Har du blivit utsatt för taskiga kommentarer?
- Hur kändes det?
- Vad gjorde du då?
- Berättade för någon? Klickade bort det?
- Hur ser det ut i din klass? Vanligt/ovanligt med taskiga kommentarer?
- Någon som sett något taskigt som skrivits om någon de känner?
- Vad gjorde du? Vad kan man göra?

Fler frågor (av mer generell karaktär):

- Någon som sett taskiga kommentarer? Vad stod det?
- Sett kommentarer som sprider rykten om någon eller några?
- Vad gjorde du? Vad kan man göra?
- Kan man ge personen sitt stöd? Vågar man det eller kan man vara rädd för att själv råka illa ut?
- Jämför med den fysiska världen – hur kan man hjälpa någon som blir retad/illa behandlad?

Pelle Svanslös

Måns retar Pelle och får hjälp av Bill och Bull som hejar på. Pelle är ensam och ledsen. Vad skulle hända om någon i Kattstan skulle våga gå fram och säga ifrån?

Läs gärna "Välkommen Pelle Svanslös" eller varför inte titta på julkalendern [Pelle Svanslös: Nykomlingen \(avsnitt 1\)](#).

Fundera på och samtala om:

- På vilket sätt är Pelle taskig?
- Vilka roller har Bill och Bull?
- Varför är de taskiga mot Pelle?
- Varför är det ingen som säger ifrån?

- Vågar man säga ifrån om man är ensam med att göra det?
- Vad skulle hända om flera i Kattstan protesterade mot Måns? Om alla i Kattstan skulle säga ifrån?

Taskiga kommentarer på nätet?

Vilka kommunikationskanaler använder eleverna nu? Låt eleverna berätta om dessa och hur de fungerar. Samtala om:

- Är det okej att skriva kommentarer "på skoj"? Vilket syfte har man om man skriver en påhittad kommentarer som "såg dig hångla med NN i går"?
- Vem tycker att det är roligt?
- Vad tror ni att de som läser ryktena tror? Hur vet man att det är ett rykte eller att det är sant? Sprids rykten på nätet vidare i den fysiska världen?
- Är det okej att skriva kommentaren om den är sann? Av vilken anledning vill man kommentera någons handlingar offentligt på nätet? Vilket syfte? Är det okej?
- Vilka typer av frågor förekommer? Stött på: Nämn de 5 snyggaste? Nämn de 5 fulaste? Rykten om att några är ihop? Snott saker i affären? Rökt?
- Finns det frågor som man inte vill ha i sitt flöde?
- Händer det att man får taskiga kommentarer från anonyma personer?
- Hur känns det när någon/några likar den taskiga kommentaren?
- Hur är tonen?
- Hur vill du bli behandlad på nätet?
- Vad kan jag som användare göra om jag blir utsatt?
- Vad kan jag som kompis göra för att ge mitt stöd?

Elaka ord

Vi ser på filmen från Friends:

Bifogad video: <https://www.youtube.com/embed/bxjiHWm0fl?start=16&feature=oembed>

Fundera på och samtala om efter filmen:

- Vad handlar filmen om?
- Kan man inte bara låta bli att kolla på kommentarerna om man vet att det är någon som skriver taskigt om en? Varför? varför inte?
- Vem kan man få stöd av? Vem vill man ha stöd från?
- Vem bestämmer vad som är en kränkning? (Den som blivit utsatt och känner sig kränkt!)
- Kan man anmäla kränkningar och hot på nätet? Hur gör man då?
- Prata med dina föräldrar eller annan vuxen som du känner dig trygg med.

Det händer på riktigt – Om näthat, förtal och kränkningar

Berätta om detta. Låt eleverna fundera, samtala, skriva och rita sina tankar om detta.

Instagrammålet i Göteborg 2013. Två tonårstjejer döms för att under tre dagar ha publicerat en mängd grovt kränkande uppgifter om personer i deras omgivning tillsammans med bilder på sociala nätverket Instagram. 45 drabbade personer valde att anmäla händelsen. I ett av inläggen stod "Hon är finsk zigenarhora och släpper fitta lätt för

några kalla bärs". Uthängningarna på Instagram väckte stor ilska bland ungdomar i Göteborg. På två gymnasieskolor utbröt upplopp i när hundratals personer samlades för att visa sitt missnöje. 15 åriga Natalie som är en av de drabbade tycker fortfarande att det är jobbigt. [Läs mer här](#)

Vilka som har skrivit kränkningarna är inte känt. Domen gäller endast spridning av uppgifterna. Innehållet har skickats från olika källor efter uppmaning från kontoinnehavare av det aktuella Instagramkontot. Straffvärdet för grovt förtal är böter till fängelse i högst två år. Eftersom de åtalade inte är myndiga döms 16-åringen till att utföra ungdomstjänst i 45 timmar, medan 15-åringen döms till ungdomsvård.

Två flickor dömdes att betala 15 000 kr per bild! Alltså 38 bilder X 15 000 = 570 000 tillsammans. Även flickornas föräldrarna fick betala skadestånd 8 800 till varje brottsoffer! 38 bilder X 8 800 kr = 334 300 kr. Två familjer får dela på 904 400 kr. Föräldrar kan bli skadeståndsskyldiga till vad deras barn gör, även om de inte vetat om vad deras barn gjort.

Youtubefilmer i Falkenberg 2010. Sex unga killar satte ihop bilder på flickor med kränkande texter på bilderna och klippte ihop det till en film som de lade ut på internet. Bilderna hade de tagit från flickornas egna album på Facebook och andra sociala plattformar. Det slutade inte så trevligt för tjejerna. Filmerna anspelade på sex och bestod av kränkande texter på varje bild, exempelvis "Jag är en hora och har legat med 20 killar". En av tjejerna såg filmen och hon uppmanade resten av tjejerna att anmäla till polisen precis som hon själv gjorde. Killarna dömdes för grovt förtal och fick böta 15 000 kr/bild. Skadestånd till 40 tjejer, totalt 600 000 = 100 000 kr var att betala. [Läs mer här](#)

Viktigt att anmäla. Det finns flera olika brott som kan begås på nätet, till exempel:

- Hot – Jag ska döda dig! Bränna ner ditt hus! Jag ska skicka bilder på dig (avklädda) till dina kompisar/familj.
- Förtal – Påhittade saker som i fallen ovan.
- Stulen identitet – Någon använder dina bilder i ett fejkkonto där någon utger sig för att vara du.

Alla brott som begås via internet, mobiltelefon eller annan it-teknik bör polisanmälas genom att du uppsöker närmaste polisstation eller ringer 114 14.

Att tänka på vid anmälan. Tänk på att anmäla brottet så snart som möjligt. Loggar och annan it-relaterad information kan vara svår för polisen att få tag i om det gått för lång tid. **Spara all information** på din dator, mobiltelefon eller annan plattform som kan användas som bevismaterial, även om du skrivit ut informationen på papper. Ta skärmdumpar på konversationerna! Skriv ut och ta med till polisstationen!

Lgr22 Syfte

Utveckla förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.

Centralt innehåll*

Hur ord och yttranden uppfattas av omgivningen beroende på kroppsspråk, tonfall och ords nyanser. Språkbruk samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

Kriterier för bedömning av kunskaper*

Eleven samtalar om elevnära frågor och ämnen och ställer frågor, ger kommentarer och framför egna åsikter. När eleven berättar om vardagliga händelser beskriver eleven dem så att innehållet tydligt framgår. Dessutom ger och tar eleven enkla muntliga instruktioner.

* årskurs 1-3, svenska